

QAFAR CƏBİYEV - ELM VƏ İNSANİ DƏYƏRLƏRİN QOVUŞDUĞU ŞƏXSİYYƏT

(Əvvəli ötən sayımızda)

Cəbiyevin publisistik yazıları, onun jurnalistikanın sosial məsuliyyətini dərk etməsi və xalqına xidmət etmək arzusunun açıq şəkildə göstəricisi. O, dövrün ən aktual məsələlərinə toxunaraq oxucularını düşündürməyə, doğru qərarlar verməyə səsləmiş, bölgələrdəki insanların ehtiyaclarına dair geniş təhlillər aparmışdır. Onun yazılarında xalqın rifahı, inkişafı və mədəniyyətinin qorunması istiqamətində bir jurnalistin sosial rolu aydın şəkildə görünür.

Qafar Cəbiyevin jurnalistikada da ardıcıl şəkildə gərgin və fəal fəaliyyət göstərməsinin nəticəsi olaraq, "Yazılan qalacaq" adlı əsəri ortaya çıxmışdır. Bu kitab, yalnız onun jurnalistika fəaliyyətinin bəhrəsi olmaqla yanaşı, həm də ölkəmizin sosial-iqtisadi inkişafının, mədəniyyətinin və milli özünüdərkinin təbliği məqsədini daşıyır. Kitabda yer alan məqalələr, müxtəlif dövrlərdə qarşılaşılan çətinlikləri və problemləri, o dövrün inkişaf tendensiyalarını və cəmiyyətin necə dəyişdiyini əks etdirir.

Onun peşəkar jurnalistlik yolu elmi fəaliyyətinə paralel olaraq, gənclər üçün bir nümunə olmuş, onların intellektual inkişafına və həyatla bağlı düzgün mövqelər tutmalarına yönəldilmişdir.

Qafar müəllim yuxarıda qeyd etdiyimiz kimi, zaman-zaman cəmiyyətin və xüsusilə də elmi mühitin problemlərinə biganə qalmamış, baş verən xoşagəlməz hallara münasibət bildirməkdən çəkinməmişdir. Onun Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasında (AMEA) baş verən bəzi xoşagəlməz hadisələrə münasibəti də bu mənada diqqətə layiqdir.

Belə ki, Qafar müəllim AMEA-da müşahidə edilən bəzi mənfi tendensiyaları, xüsusilə elmi idarəçilikdə şəffaflığın olmaması, elmi dərəcə və vəzifələrin bəzən qeyri-obyektiv meyarlarla verilməsi, elmi fəaliyyətin formal xarakter alması kimi halları tənqid etmişdir. O, hesab edir ki, bu cür hallar elmə və alim nüfuzuna ciddi zərbə vurur, gənc tədqiqatçıların elmə marağını azaldır, elmi mühitin sağlamlıq inkişafına mane olur. Qafar müəllim bu mövqeyini ifadə edərkən, sadəcə tənqid etməklə kifayətlənməyib, çıxış yolları da təklif etmişdir. Onun fikrincə, AMEA-da islahatların həyata keçirilməsi, elmi idarəçiliyin müasir tələblərə uyğunlaşdırılması, gənc alimlərin təşviq olunması və elmi fəaliyyətin daha çevik, daha məhsuldar bir müstəviyə keçirilməsi vacibdir. O, hesab edir ki, yalnız səmərəli və şəffaf idarəçilik yolu ilə Azərbaycan elmini beynəlxalq aləmdə layiqli yerə çatdırmaq mümkündür.

Qafar Cəbiyevin elmin təməlinə dürüstlük, zəhmət və prinsipial mövqe dayandığını hər zaman vurğulamışdır. Onun tənqidi çıxışları və ictimai münasibətləri, şəxsi maraqlardan deyil, ümummillətli mənafeərdən qaynaqlanır. Alim hesab edir ki, elm məkanında yaranmış bürokratik yanaşmalar və formal fəaliyyət modelləri təkcə elmin inkişafına deyil, eyni zamanda milli düşüncə tərzinə də təhlükə yaradır. Ona görə də o, zaman-zaman bu mövzularda açıq danışmaqdan, təkliflər irəli sürməkdən çəkinmir.

Qafar müəllimin bu mövqeyi onun elmə və vətənə sədaqətindən qaynaqlanır. O, akademiyanın sırası üzvü olmaqla kifayətlənmir, onun daha şəffaf, çevik və yaradıcı bir institut kimi formalaşması üçün fikir mübadiləsi aparır, ictimai tribunanı vicdanla istifadə edir. Bu isə onun ziyalı missiyasının bir parçasıdır: cəmiyyətin güzgüsü olmaq, həqiqəti demək və haqqın tərəfində dayanmaq.

Beynəlxalq tanınma və fəxri ad

Qafar Cəbiyevin elmi-pedaqoji və ictimai fəaliyyəti təkcə ölkə daxilində deyil, beynəlxalq sə-

vyyədə də layiqli şəkildə qiymətləndirilmişdir. Onun illərlə apardığı arxeoloji tədqiqatlar, qədim dövrlərə aid maddi-mədəniyyət nümunələrinin sistemli şəkildə araşdırılması, türk xalqlarının tarixinin işıqlandırılması sahəsindəki xidmətləri, elmi ictimaiyyətin diqqətindən yayınmamış və yüksək təqdirə layiq olmuşdur.

Bu fəaliyyətlərin məntiqi nəticəsi kimi 2012-ci ildə Qafar Cəbiyev Türk dünyasının "Elm adamı" fəxri adına layiq görülmüşdür. Bu nüfuzlu mükafat, yalnız onun fərdi elmi nailiyyətlərinin deyil, həm də ümumtürk tarixinin öyrənilməsinə verdiyi töhfələrin etirafı və təqdiridir. Bu fəxri ad Türk dünyasında elmi və mədəni əlaqələrin möhkəmləndirilməsi istiqamətində çalışan ziyalılara təq-

dim edilir və Qafar müəllimin bu mükafata layiq görülməsi onun milli-mənəvi dəyərlərə sədaqətinin, ümumtürk mədəni irsinin araşdırılmasında fəal rolunun bariz nümunəsidir.

Qafar Cəbiyevin əsərlərində yalnız Azərbaycan tarixi deyil, bütövlükdə Qafqaz və Ön Asiya-nın qədim və orta əsr dövrləri, türkdilli xalqların birgə mədəni-siyasi inkişafı, onların bir-birinə təsiri və tarixi əlaqələri xüsusi yer tutur. Bu isə onun araşdırmalarının təkcə lokal yox, regional və beynəlxalq miqyasda dəyərli edən əsas səbəblərdəndir. Bu baxımdan, onun beynəlxalq aləmdə tanınması və fəxri adla layiq görülməsi sadəcə fərdi nailiyyət deyil, eyni zamanda Azərbaycan elminin nailiyyəti kimi dəyərləndirilə bilər.

2020-ci ildə Azərbaycan arxeologiyasının inkişafında Qafar Cəbiyevin roluna həsr olunmuş beynəlxalq konfrans təşkil olunmuşdur. Bu tədbirdə, onun arxeologiya sahəsindəki elmi nailiyyətləri və Azərbaycanın arxeoloji irsinin qorunması istiqamətindəki fəaliyyətləri müzakirə edilmişdir.

Bundan əlavə, Qafar Cəbiyevin iştirakı ilə müxtəlif beynəlxalq elmi konfranslarda təqdim edilən məruzələr, onun araşdırmalarına xarici ölkələrin alimləri tərəfindən də istinad olunması, türk-islam sivilizasiyasına dair ortaq elmi diskursların formalaşmasına töhfə vermişdir. Onun elmi baxışları yalnız keçmişin araşdırılması ilə kifayətlənmir, həm də bu gün Türk dünyası arasında mədəni və elmi inteqrasiyanın zəruriliyinə işarə edir. Bu cür beynəlxalq tanınmalar, bir tərəfdən Qafar Cəbiyevin zəhmət və elmi prinsipiallıq üzərində qurulmuş fəaliyyətinin təntənəsi, digər tərəfdən isə Azərbaycan elminin dünya miqyasında layiqli təmsil olunmasının göstəricisidir. O, bu ad və təltifləri şəxsi nüfuz kimi deyil, milli elmimizin bey-

nəlxalq məkanlarda görünən siması olaraq qəbul edir.

Qafar Cəbiyev arxeologiya sahəsində beynəlxalq əməkdaşlığa böyük əhəmiyyət verərək, Şimali Makedoniya ilə bir neçə mühüm layihəni həyata keçirmişdir. Bu əməkdaşlığın əsas məqsədi tarixi - mədəni abidələrin tədqiqi, onların mühafizəsi və gələcək nəsillərə ötürülməsi olub. Şimali Makedoniya ilə birgə həyata keçirilən tədqiqat layihələri, ölkələrin orta əsr arxeologiyası və balkanik mədəni irsi ilə bağlı ortaq maraqları əhatə edirdi.

O, Şimali Makedoniya hökumətinin dəstəyi ilə Qobustan və Azıx mağarası kimi Azərbaycanın ən önəmli arxeoloji sahələrindən əldə edilən tapıntıları Şimali Makedoniya arxeoloqları ilə müzakirə etmişdir. Həmin dövrdə Şimali Makedoniyadan gələn tədqiqatçılarla birgə Azərbaycan arxeoloji irsinin qorunması ilə bağlı tərtibə mübadiləsi aparılmış, hər iki ölkənin mütəxəssisləri arasında məlumat və resurs mübadiləsi baş tutmuşdur. 2015-ci ildə Ümumdünya Arxeologiya Konqresi (World Archaeological Congress) Makedoniyada keçirildikdə, Qafar Cəbiyev də həmin tədbirdə iştirak edərək Azərbaycanın arxeoloji irsini təqdim etmişdir. Bu konfransda həmçinin Şimali Makedoniyadan və digər Balkan ölkələrindən olan tədqiqatçılarla qarşılıqlı əməkdaşlıq əlaqələri qurulmuşdur. Qafar Cəbiyev həmçinin, Şimali Makedoniya Arxeologiya İnstitutu ilə birlikdə, 2017-ci ildə Qədim Balkanlar və Türk Dünyası: Mədəniyyətlərarası Əlaqələr mövzusunda beynəlxalq seminar təşkil etmişdir. Bu seminarın məqsədi, Balkanlar və Türk dünyası arasındakı mədəni əlaqələri, xüsusən arxeoloji tapıntıları və qədim ticarət yollarını araşdırmaq idi. Seminar həm Azərbaycan, həm də Şimali Makedoniya alimləri üçün elmi mübadilə və əməkdaşlıq imkanları yaratmışdır.

Qafar Cəbiyev arxeoloji tapıntıların konservasiyası sahəsində Şimali Makedoniya ilə sıx əməkdaşlıq etmişdir. Cəbiyev, xüsusilə Qobustan qaya rəsmləri və Makedoniyanın Ohrid gölü ətrafındakı arxeoloji sahələrin mühafizəsi üçün birgə layihələr həyata keçirmişdir. Bu əməkdaşlıqlar çərçivəsində konservasiya mütəxəssisləri, kimyəvi və fiziki konservasiya üsulları üzrə təcrübə mübadiləsi etmiş və müasir konservasiya texnologiyalarını təbliq etmişlər.

Qafar Cəbiyev, Şimali Makedoniya ilə əlaqələrin inkişafında yalnız elmi əməkdaşlıq deyil, həm də mədəniyyətlərarası dialoq məsələlərinə böyük önəm vermişdir. O, Balkanlar və Türk dünyası arasında körpü rolunu oynayaraq, bu bölgələr arasındakı mədəni əlaqələrin tədqiqinə və təşviqinə çalışmışdır. 2018-ci ildə, Şimali Makedoniya Respublikasının Milli Arxeologiya Muzeyi ilə birgə təşkil edilən Balkan Mədəniyyətləri: Arxeoloji Tapıntıları sərgisi, Azərbaycan və Şimali Makedoniya arasında kültürel əlaqələrin möhkəmlənməsinə töhfə vermişdir.

Qafar Cəbiyevin Şimali Makedoniya ilə olan elmi əlaqələri Azərbaycanın beynəlxalq aləmdə tanınmasını təmin etmək, həmçinin mədəniyyətlərarası mübadilənin genişlənməsi baxımından mühüm rol oynamışdır. O, yalnız arxeoloji tədqiqatlar və konservasiya sahəsində deyil, həm də təhsil və mədəniyyət sahələrindəki əməkdaşlıqlar ilə Azərbaycan və Şimali Makedoniya arasında əlaqələri daha da gücləndirmişdir. Cəbiyevin apardığı elmi fəaliyyətlər və təşkil etdiyi beynəlxalq tədbirlər, gələcəkdə bu iki ölkə arasında daha sıx əməkdaşlığın və mütəmadi elmi mübadilənin təmin olunmasına zəmin yaratmışdır.

(Davamı 6-cı səhifədə)

(Əvvəli 5-ci səhifədə)

2025-ci ilin yanvar ayında Şimali Makedoniyanın Ohrid şəhərində keçirilən XIII beynəlxalq elmi-praktik konfransda, Qafar Cəbiyevin anadan olmasının 75 illiyi münasibətilə xüsusi bir tədbir təşkil olunmuşdur. Bu konfransda Azərbaycan, Türkiyə, Şimali Makedoniya, Albaniya, ABŞ, Birləşmiş Krallıq, Avstriya, Serbiya, Monteneqro, Gürcüstan, Macarıstan, Slovakiya, Çexiya, İsveçrə, Yunanıstan, Latviya, İtaliya, Sloveniya, Bolqarıstan, Rusiya, Braziliya, Yamayka, Kosovo və digər dövlətlərdən 80-ə yaxın alim və tədqiqatçı iştirak etmişdir. Konfransda Qafar Cəbiyev "Makedoniyalı İsgəndəri Azərbaycanla birləşdirən tarixi yaddaşa dair bəzi etüdlər" mövzusunda fəxri məruzə ilə çıxış etmişdir. Bu tədbir, onun beynəlxalq aləmdə tanınmasının və elmi fəaliyyətinin yüksək qiymətləndirilməsinin bariz nümunəsidir.

Qafar Cəbiyevin elmi fəaliyyətinin digər bir göstəricisi də onun xarici jurnallarda dərc olunmuş məqalələridir. Bu məqalələr, onun arxeologiya sahəsindəki dərin biliklərini və tədqiqatlarını beynəlxalq elmi ictimaiyyətə təqdim etməsinə imkan yaratmışdır. Xarici jurnallarda dərc

dən etibarən AAK-ın Tarix və siyasi elmlər üzrə Ekspert Şurasında sədr müavinli vəzifəsini də yerinə yetirmişdir. Bu məsəl mövqə ona elmi rəy proseslərində rəhbərlik etməyə, eyni zamanda şüarın fəaliyyətinə metodoloji istiqamətlər verməyə imkan yaratmışdır. Bu dövrdə dissertasiya müdafiələrinin keyfiyyətinin artırılması, müdafiə prosesində şəffaflığın və obyektivliyin təmin olunması üçün bir sıra təşəbbüslərlə çıxış etmişdir.

AAK-da fəaliyyəti dövründə Qafar Cəbiyev elmi etikaya və akademik dürüstlüyə sadıqlığı ilə tanınmış, elmdə formallığa və səthi yanaşmalara qarşı sərt mövqeyini qoruyub saxlamışdır. Onun bu sahədəki mövqeyi, AAK-ın nüfuzunun qorunmasına və elmi dərəcə sisteminin cəmiyyət tərəfindən qəbul edilən ədalətli mexanizmi kimi formalaşmasına mühüm töhfə vermişdir.

Onun ekspert kimi iştirakı ilə onlarla namizədin dissertasiyası obyektiv şəkildə rəy və qiymətləndirmə mərhələsindən keçmiş, elmi fəaliyyətin keyfiyyət göstəricilərinin artmasına şərait yaratmışdır. Eyni zamanda, Qafar Cəbiyev tez-tez AAK ilə ali təhsil müəssisələri arasında əlaqələrin gücləndirilməsi, elmi rəhbərlik institutunun təkmilləşdirilməsi

Cəbiyev təşkilatın təsis edilməsində fəal iştirak etmiş və bu məqsədlərin həyata keçirilməsi üçün zəngin elmi və təcrübə biliklərinə əsaslanaraq, təşkilatın fəaliyyətinə öncüllük etmiş, beynəlxalq əlaqələrin qurulmasında da fəal olmuş, təşkilatın fəaliyyətinin dünya miqyasında tanınması üçün bir çox beynəlxalq simpoziumlar və konfranslarda iştirak etmişdir. Onun bu sahədəki fəaliyyətləri, Azərbaycanın mədəni irsinin dünya səhnəsində təbliğinə xidmət etmiş və ölkəmizin mədəniyyətinə qarşı beynəlxalq marağın artmasına səbəb olmuşdur.

Cəbiyevin bu təşkilatdakı fəaliyyətini və onun mədəni irsin qorunmasına yönəlmiş yanaşmalarını analiz edərkən, onun elmi təfəkkürünün və ictimai fəaliyyətinin bir-biri ilə necə sıx əlaqədə olduğunu anlamaq mümkündür. Qafar Cəbiyev, Azərbaycan mədəni irsinin qorunması və öyrənilməsi sahəsində yalnız akademik biliklərə əsaslanan tədqiqatlar aparmış bir alim deyil, eyni zamanda bu sahədəki ictimai təşəbbüsləri ilə tanınan bir şəxsiyyət olaraq da önə çıxmışdır. Onun mədəni irsin öyrənilməsi, konservasiyası və təbliği mövzusunda apardığı elmi tədqiqatlar, həm elmi cəmiyyət, həm də geniş ictimaiyyət tərəfindən diqqətlə

tutan bu dövrün arxeoloji tədqiqatlarına elmi yanaşmanı genişləndirərək, dünya arxeologiyasına da ciddi töhfələr verməyə yönəlib. Qafar Cəbiyev şöbənin rəhbəri olaraq, bu sahənin inkişafında öz bilik və təcrübəsini, elmi rəhbərliyini, təşkilatçılıq bacarığını geniş şəkildə tətbiq etmişdir. Bu da İslam dövrü arxeologiyasının tədqiqi və müasir arxeologiya metodları ilə işlənməsi istiqamətindəki elmi uğurların əsasını qoymuşdur. Şöbənin ən mühüm vəzifələrindən biri də qazıntılardan əldə olunan çoxsaylı artefaktların kameral işlənməsi, pasportlaşdırılması, hesabatların yazılması və bu məlumatların elmi əsər, təzislər və məqalələr şəklində nəşr edilməsi ilə bağlıdır. Bu, elmi cəmiyyətin diqqətinə təqdim ediləcək mühüm tədqiqatların ortaya çıxmasına imkan verəcəkdir.

Ümumiyyətlə, İslam dövrü arxeologiyası şöbəsi Azərbaycan arxeologiyası tarixində yeni mərhələni təşkil edir. O, həm rəhbər, həm də təcrübəli alim kimi bu sahəyə rəhbərlik edərək, İslam dövrü abidələrinin elmi tədqiqi sahəsində yeni dövrün başlanğıcını qoymuşdur. Qafar müəllimin elmi rəhbərliyi altında aparılacaq tədqiqatlar, gələcəkdə Azərbaycanın İslam dövrü mədəniyyətini daha dərinləndirən anlamağa və bu zəngin irsin

QAFAR CƏBİYEV - ELM VƏ İNSANİ DƏYƏRLƏRİN QOVUŞDUĞU ŞƏXSİYYƏT

olunan bu məqalələr, həmçinin onun elmi fəaliyyətinin beynəlxalq səviyyədə tanınmasının və qiymətləndirilməsinin göstəricisidir.

Qafar Cəbiyevin beynəlxalq konfranslarda iştirakı və xarici jurnallarda dərc olunmuş məqalələri, onun elmi fəaliyyətinin genişlənməsinin və beynəlxalq aləmdə tanınmasının bariz nümunələridir. Bu fəaliyyətlər, həmçinin Azərbaycan elminin beynəlxalq səviyyədə tanınmasına və inkişafına mühüm töhfələr vermişdir.

Ali Attestasiya Komissiyasındakı fəaliyyəti

Professor Qafar Cəbiyev uzun illər boyunca Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyasının (AAK) tərkibində elmi və elmi-pedaqoji kadrların attestasiyası prosesində mühüm və məsuliyyətli vəzifələr icra etmişdir. O, Tarix və siyasi elmlər üzrə Ekspert Şurasının üzvü kimi elmi dərəcə və elmi adların verilməsi ilə bağlı təqdim olunan dissertasiya işlərinin obyektiv, elmi kriteriyalara uyğun şəkildə qiymətləndirilməsində aktiv iştirak etmişdir.

Elmi dürüstlüyün qorunmasına və elmi tədqiqatların səviyyəsinin yüksəldilməsinə xüsusi önəm verən Qafar Cəbiyev, elmi dərəcə almaq üçün təqdim olunan dissertasiyaların metodoloji baxımdan əsaslandırılmış, orijinal və akademik normalara uyğun olmasını tələb edən prinsipial mövqə sərgiləmişdir. O, 2017-ci il

və gənc tədqiqatçıların elmi fəaliyyətə cəlb olunması məsələlərində də öz tövsiyələrini vermişdir.

Azərbaycan arxeologiyasında Qafar Cəbiyev məktəbi

Qafar Cəbiyevin Azərbaycan arxeologiyasına verdiyi töhfələr yalnız fərdi tədqiqatlarla kifayətlənmir. Qafar müəllim həm də özünü yetişdirdiyi və rəhbərlik etdiyi alimlərdən ibarət bir məktəb yaratmışdır. Bu məktəb, Azərbaycan arxeologiyasının tədqiqində yeni yanaşmaların, metodların tətbiqinə və milli arxeoloji irsin daha dərinləndirilməsinə xidmət edir.

Qafar Cəbiyev və "Miras" Mədəni İrsin Öyrənilməsinə Kömək İctimai Birliyi

Azərbaycanın zəngin mədəni irsinin qorunması, öyrənilməsi və təbliği mövzusu yalnız arxeoloqların, tarixçilərin və mədəniyyətşünasların deyil, bütün cəmiyyətin gündəmində olan bir məsələdir. Bu baxımdan, "Miras" Mədəni İrsin Öyrənilməsinə Kömək İctimai Birliyi xüsusi bir əhəmiyyət kəsb edir. "Miras" İctimai Birliyi 2000-ci illərin əvvəllərində Azərbaycanın mədəni irsinin qorunması və öyrənilməsi məqsədilə yaradılmışdır. Təşkilatın əsas məqsədi, Azərbaycanın zəngin arxeoloji və etnoqrafik irsinin müasir elmi tələblər çərçivəsində qorunmasını təmin etmək, bu irsi gələcək nəsillərə çatdırmaq və beynəlxalq aləmdə tanımaqdan ibarət olmuşdur. Qafar

izlənilmişdir. Qafar müəllim həmçinin, Azərbaycanın müxtəlif bölgələrində həyata keçirilən arxeoloji tədqiqatların elmi əsaslarla təşkil olunmasına və bu tədqiqatların nəticələrinin beynəlxalq platformalarda geniş müzakirəyə çıxarılmasına xüsusi önəm vermişdir. O, mədəni irsin qorunması məsələsinə yalnız tarixi və elmi baxımdan yanaşmaqla kifayətlənməmiş, eyni zamanda bu sahədə həyata keçirilən fəaliyyətlərin ictimaiyyətə açıq və geniş təbliğ edilməsinin vacibliyini vurğulamışdır.

Qafar Cəbiyevin İslam dövrü arxeologiyası şöbəsinin yaranmasında rolu

Qafar Cəbiyev yalnız arxeologiya sahəsindəki fəaliyyətləri ilə deyil, həm də müasir arxeologiyanın inkişafına mühüm töhfə verən alimlərdən biridir. O, İslam dövrü arxeologiyasının tədqiqinə böyük maraq göstərərək AMEA Arxeologiya və Antropologiya İnstitutunda İslam dövrü arxeologiyası şöbəsinin yaradılmasında əsas təşəbbüskarlardan biri olmuşdur. Belə ki, 23 aprel 2024-cü il tarixli qərarə əsasən, İnstitutun Albanşünaslıq elmi mərkəzi ləğv olunmuş və onun bazasında bir neçə yeni şöbə yaradılmışdır. Bu şöbələrden biri də İslam dövrü arxeologiyası şöbəsidir. Bu, Azərbaycanın İslam dövrü abidələrinin aşkarılması sahəsindəki yeni və mühüm bir addım idi.

Şöbənin strukturu və fəaliyyəti Azərbaycanın tarixində mühüm yer

qorunmasına əhəmiyyətli töhfələr verməyə davam edəcəkdir.

Beləliklə, Qafar müəllimin həyatı zəhmət və istedadın necə möhtəşəm bir sintezini təşkil etdiyini göstərir. Onun hər bir uğurunun arxasında zəhmət, fədakarlıq və səbr durur. Elmə verdiyi töhfələr yalnız şəxsi nailiyyətlərlə məhdudlaşmır, həm də onun rəhbərliyi altında yetişən gənc alimlər və arxeoloqların müvəffəqiyyətləri ilə də özünü göstərir. O, elmi fəaliyyətində yalnız kəşfləri ilə deyil, həm də gənc nəsillərin inkişafına verdiyi töhfələrlə diqqət çəkir.

Nəticə olaraq bir daha qeyd etmək yerinə düşər ki, Qafar Cəbiyev həm elmi, həm də ictimai fəaliyyəti ilə müasir tarixçi və arxeoloq alimlərin ideal bir nümunəsidir. Cəbiyevin töhfələri, yalnız akademik dairələrdə deyil, həm də geniş ictimaiyyətə aid olan məsələlərdə əhəmiyyətli təsir göstərmişdir. Qafar müəllim həm alim, həm pedaqoq, həm jurnalist, həm də dövlət memuru olaraq bütün bu sahələrdə öz vəzifələrini yüksək səviyyədə yerinə yetirərək, Azərbaycanın inkişafına və gələcəyinə böyük töhfələr vermişdir. O, zaman və məkan anlayışlarını aşaraq, öz zəhməti və fədakarlığı ilə ölkənin intellektual və mədəni yüksəlişinə nümunə olmuşdur.

Habil MƏMMƏDOV,
tarix elmləri doktoru,
professor